

Omgevingsanalyse COVID-19

Analyseperiode 14:00 uur d.d. 14 februari – 14:00 uur d.d. 17 februari

DCo VWS | met input van RIVM, SZW en IenW

10.2e

Wie is getroffen?	Wie is betrokken?	Wie voelt zich betrokken?
- Nederlanders in quarantaine - Nederlanders in China - Bedrijven met locaties in China - Bedrijven die voor leveringen afhankelijk zijn van China	- Familie / vrienden van Nederlanders in quarantaine en in China - Werknemers / klanten van bedrijven die handelen met China	- Actieve burgers die zich (o.a. op Twitter) zorgen maken over het virus. - Algemeen publiek.

Samenvatting

- De media-aandacht voor COVID-19 blijft het afgelopen weekend groot. De meeste landelijke en regionale kranten schrijven zaterdag en maandag (en doorlopend online) over het coronavirus, vanuit diverse invalshoeken. Meerdere landelijke media onderhouden een liveblog.
- De gezondheidssituatie in Nederland speelt de afgelopen periode geen grote rol in de media.
- Veruit de meeste media-aandacht gaat dit weekend uit naar Nederlanders in het buitenland, op de cruiseschepen Westerdam (bij Cambodja) en Diamond Princess (bij Japan). Media berichten dat een groot deel van de 91 Nederlanders op de Westerdam 'zoek' is. Nadat zij het schip hadden verlaten, bleek een Amerikaanse passagier zaterdag toch besmet. Maandagmiddag meldt Holland America Line dat 406 passagiers in een hotel in Cambodja negatief hebben getest op het virus. HAL regelt hun vertrek. In het hotel zitten ook 55 Nederlanders. Op het schip zelf zitten ook nog 31 Nederlanders vast die ook worden getest op het nieuwe coronavirus.
- Op de Diamond Princess zijn maandag 99 nieuwe besmettingsgevallen vastgesteld (totaal 454).
- Media berichten zaterdag over het eerste sterfgeval aan COVID-19 in Europa.

Karakterisering berichtgeving

- De media-aandacht voor COVID-19 houdt in het weekend aan. In de ochtendkranten van maandag is er wederom veel aandacht voor diverse aspecten van het nieuwe coronavirus. Ook onderhouden diverse landelijke media online nog altijd een liveblog, zoals [NU.nl](https://nu.nl) en [AD](https://ad.nl).
- Media berichten zaterdag over het eerste sterfgeval door COVID-19 in Europa. Het gaat om een tachtigjarige Chinese toerist in Frankrijk. [ND](https://nu.nl) kopt hier maandagochtend over op de voorpagina.
- Zondag en maandag is er in de media, waaronder de avondjournaals van NOS en RTL Nieuws, met name aandacht voor het cruiseschip de Westerdam. Zaterdag bleek dat een 83-jarige vrouw passagier uit de VS in Maleisië positief is getest. Twee Nederlanders op dezelfde vlucht mogen daarom niet verder reizen. Nog 31 Nederlanders bevinden zich op het cruiseschip. Het zou volgens media niet duidelijk zijn waar de overige Nederlanders zich bevinden: zij zijn 'zoek' en worden door het RIVM gezocht. In de avondjournaals komt ook Jaap van Dissel aan het woord. Het RIVM zegt dat de GGD contact opneemt met de passagiers die in Nederland aankomen. Voor elke passagier wordt bepaald of en welke maatregelen nodig zijn. Mocht iemand klachten hebben dan wordt hij geïsoleerd en getest.
- Holland America Line maakt maandagmiddag bekend dat alle passagiers die zijn gestrand in een hotel in Phnom Penh inmiddels zijn getest. Uit de eerste voorlopige resultaten blijkt dat 406 mensen niet zijn besmet en dus naar huis mogen. In het hotel zitten ook 55 Nederlanders. Het is nog onduidelijk of zij allemaal groen licht hebben gekregen om te vertrekken.
- Zondag is er ook aandacht voor het cruiseschip Diamond Princess bij Japan, met daarop vijf Nederlanders. Meerdere landen hebben aangegeven passagiers per vliegtuig op te halen. De VS deden dit zondag al met 300 Amerikanen. Veertien van hen zijn positief getest op het virus. Maandag melden media 99 nieuwe besmettingen op het cruiseschip, met een totaal van 454.
- Veel media berichten zondag bovendien dat de eerste groep van vijftien Nederlanders en twee partners die zijn teruggekeerd uit Wuhan niet besmet zijn met het nieuwe coronavirus.
- De ochtendjournaals van NOS en RTL Nieuws openen maandagochtend met het nieuws dat het Rode Kruis giro 7244 opent om de verspreiding van het nieuwe coronavirus tegen te gaan.

Zie hieronder de belangrijkste nieuwe ontwikkelingen die naar voren komen in de media:

Aantallen

- Wereldwijd zijn 71.329 besmettingen bevestigd en 1.775 mensen overleden ([WHO](#)).
- Volgens China is er een daling van het aantal sterfgevallen. De WHO zegt dat het te vroeg is om al te kunnen spreken van een daling ([AD](#)).

Besmettingen in de media

- Op het cruiseschip Diamond Princess bij Yokohama zijn 99 nieuwe besmettingsgevallen vastgesteld. Het totale aantal besmettingen zou nu 454 bedragen. Dat is meer dan tien procent van het aantal mensen aan boord (3771) en is daarmee de hoogste infectiegraad ter wereld. Op het schip bevinden zich ook vijf Nederlanders. Zij zouden niet besmet zijn (o.a. [AD](#)).
- Een 80-jarige Chinese toerist is in een ziekenhuis in Parijs overleden aan COVID-19, melden media zaterdag. Het is het eerste sterfgeval vanwege het coronavirus in Europa ([RTL Nieuws](#)).

Informatiebehoefte

RIVM

- Het aantal inkomende telefoongesprekken bij het RIVM (26) is vrijdag gehalveerd ten opzichte van de dag ervoor. Het aantal mails op vrijdag, zaterdag en zondag (gemiddeld 11 per dag) ligt iets lager dan aan het begin van vorige week. De aantallen liggen daarmee een stuk lager dan in de laatste week van januari (gemiddeld 178 oproepen en 45 mails per dag).
- Op social media krijgt het RIVM vrijdag t/m zondag 527 berichten binnen. Veelgestelde vragen zijn: Hoe kan het dat er toch een vrouw op de Westerdam besmet bleek te zijn? Wat gebeurt er nu met de teruggekeerde Nederlanders die op de Westerdam hebben gezeten?

Gedrag (Nederland)

BZ over Nederlanders in het buitenland

- Mensen die in andere landen gestrand zijn door COVID-19 wordt geadviseerd contact op te nemen met hun reisorganisaties als ze terug willen naar Nederland. Dat zegt het ministerie van Buitenlandse Zaken. Het is niet de taak van het ministerie om gezonde reizigers terug te halen, maar gestrande Nederlanders kunnen wel bij Buitenlandse Zaken terecht voor advies (ANP).

Waarschuwing voor medicijntekorten

- De Europese en Amerikaanse overkoepelende organisaties van fabrikanten van werkzame stoffen in medicijnen, slaan alarm, meldt het programma [Zembla](#) vrijdag. De EFCG en BPTF verwachten grote medicijntekorten in Europa en de VS door de verspreiding van COVID-19 in China. Overheden in Europa en Amerika zouden zo snel mogelijk actie moeten ondernemen.

Nederlands cruiseschip Westerdam

- Alle passagiers van cruiseschip de Westerdam die zijn gestrand in een hotel in de Cambodjaanse hoofdstad Phnom Penh zijn inmiddels getest op het coronavirus. Uit de eerste voorlopige resultaten blijkt dat 406 mensen niet zijn besmet. Zij mogen nu naar huis, maakte Holland America Line zojuist bekend. De rederij is in overleg met de opvarenden om dit zo snel mogelijk te regelen. In het hotel zitten ook 55 Nederlanders. Het is nog onduidelijk of zij allemaal groen licht hebben gekregen om te vertrekken. Op het schip zelf zitten ook nog 31 Nederlanders vast die ook worden getest op het coronavirus ([AD](#)).
- Twee Nederlanders zitten vast in Maleisië. Zij reisden met de 83-jarige vrouw die besmet bleek.
- Drie Nederlanders reisden via Dubai en zijn zaterdag op Schiphol geland.

Cruiseschip Diamond Princess bij Japan

- Er zijn 99 nieuwe besmettingen met COVID-19 op het cruiseschip Diamond Princess vastgesteld, meldt het Japanse ministerie van Gezondheid maandag. Het aantal besmettingen op het schip komt daarmee op 454, ruim 12 procent van de 3.700 passagiers (o.a. [NU.nl](#), [Telegraaf](#)).

- Australië kondigde maandag aan burgers van het schip te gaan evacueren. Het land volgt daarmee Hongkong, Canada en de VS. De landen vliegen alleen burgers terug die niet besmet zijn. De VS zei de burgers "uit een overmaat aan voorzorg" naar huis te vliegen. De vierhonderd Amerikaanse burgers komen naar verwachting maandagochtend (lokale tijd) aan in de VS.
- De vijf Nederlanders aan boord zijn voor zover bekend niet besmet met het virus. Na het einde van de quarantaine op 19 februari kunnen de onbesmette passagiers op eigen houtje naar huis, meldde het ministerie van Buitenlandse Zaken zaterdag aan NU.nl.
- Een woordvoerder van BZ wijst er tegenover de [Telegraaf](#) op dat de passagiers op de Diamond Princess, als ze in quarantaine zijn geweest en vervolgens gezond worden verklaard, gewoon reizigers zoals iedereen zijn. "Dan is er geen enkele reden om een duur vliegtuig erheen te sturen. Het kost veel geld en is niet nodig."

Nederlandse terugkeerders uit Wuhan

- Geen van de zeventien mensen - vijftien Nederlanders en twee Chinese partners - die zondag 2 februari terugkeerden uit het Chinese Wuhan is besmet met het coronavirus. De zeventien hebben hun quarantaine in Nederland in goede gezondheid afgerond en die is nu opgeheven. Dat meldt de GGD Brabant-Zuidoost. De groep zat twee weken in afzondering. Die periode is genoeg om vast te kunnen stellen of iemand het virus onder de leden heeft. Ze kunnen nu weer gaan en staan waar ze willen. Veel media (o.a. ANP, [NOS](#), [NU.nl](#)) berichten hier zondag over.
- GGD-arts Ronald ter Schegget spreekt met [AD](#) over de quarantaine en de vragen die daarover leefden, zoals vergelijkingen met andere landen. "Bij een vergelijkbare lage risico-inschatting zie ik geen reden waarom we het een volgende keer anders zouden aanpakken", stelt Schegget.

Rode Kruis

- Het Rode Kruis opent giro 7244 om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. De hulporganisatie heeft meer geld nodig om voorlichting te kunnen geven, psychosociale hulp te bieden en bijvoorbeeld patiënten in ambulances te vervoeren. Het Rode Kruis zegt 30 miljoen euro nodig te hebben om de hulp wereldwijd op te schalen (o.a. [NOS](#), [RTL Nieuws](#)).

Economische gevolgen en maatregelen bedrijven

- De financiële positie van de grote pensioenfondsen heeft in januari een flinke knauw gekregen. De wereldwijde angst voor het nieuwe coronavirus zette de aandelenmarkten onder druk en de fondsen deden daardoor minder goede zaken met hun beleggingen. Ook ging de rente omlaag. Hierdoor blijft de dreiging van kortingen aanwezig. ABP, het grootste Nederlandse fonds, zag zijn dekkingsgraad verslechteren tot 94,1 procent, van 97,8 procent eind december (ANP).

Gedrag (buitenland)

China

- China heeft de jaarlijkse parlementaire vergadering uitgesteld vanwege COVID-19, meldt staatspersbureau Xinhua. De bijeenkomst stond gepland voor begin maart. Het comité van het Nationale Volkscongres (NPC) zal de vertraging later deze maand bespreken ([AD](#)).

Andere landen

- In Japan zijn uit angst voor het coronavirus alle festiviteiten rondom de verjaardag van keizer Naruhito afgeblazen. Een openbare verschijning van de keizer gaat niet door en het keizerlijk paleis zal niet toegankelijk worden voor publiek ([NU.nl](#)).

Luchtvaart

- De drie grote Chinese luchtvaartmaatschappijen Air China, China Southern Airlines en China Eastern Airlines hebben in januari 5,4 procent minder passagiers vervoerd door COVID-19 ([AD](#)).

Economische gevolgen

- Volkswagen houdt zijn fabrieken China, die het samen met het Chinese Shanghai Automotive (SAIC) exploiteert, een week langer dicht tot zeker 24 februari (ANP).

Betekenisgeving

Kritiek op Nederland van Nederlandse passagiers Westerdam

- Trouw schrijft dat Nederlanders die vastzitten op de Westerdam of in hotels in Cambodja de Nederlandse regering proberen te bereiken. Maar die houdt de poot stijf. De verantwoordelijkheid voor de gestrande reizigers ligt volgens het ministerie van BZ bij de reisorganisaties. "Lokale autoriteiten zijn verantwoordelijk voor omgaan met quarantaine en terugreizen", aldus Den Haag.
- "Maar minister Grapperhaus vloog in de zomer wel naar Thailand om een drugs-crimineel terug te krijgen", reageert een passagier uit Venray telefonisch vanaf de Westerdam. "Gewone Nederlanders laten ze zitten." De Limburgse omschrijft haar stemming als wisselend van opstandig naar gelaten. "Maar er zijn een miljoen ergere dingen dan dit."
- Ook [REDACTED] uit Landsmeer (eerder al in verschillende media te zien) vraagt op Facebook om Nederlands ingrijpen. Hij meldt dat hij zit opgesloten in zijn hotel in de hoofdstad Phnom Penh. Gasten kregen een brief onder de deur waarin stond dat ze binnen moeten blijven.
- Passagiers die al thuis zijn, spraken van een geweldige cruise met gratis internet, wijn en avontuur.

10.2e

Discriminatie vanwege het nieuwe coronavirus

- De afgelopen drie dagen is de berichtgeving in de reguliere media rondom het nieuwe coronavirus en discriminatie van Chinese Nederlanders stabiel gebleven.
- Trouw meldt dat de discriminatie van Nederlandse Chinezen niet nieuw is en verwijst naar 'een lange traditie van bedenkelijke spot' van Nederlandse Chinezen. Hierbij wordt onder meer verwezen naar het lied 'Voorkomen is beter dan Chinezen' van Radio 10.
- Parool laat verschillende Chinese Nederlanders aan het woord die zijn gediscrimineerd en die hun ervaringen delen. Verder komt Juliëtte Schaafsma (hoogleraar cultuur en interactie, Universiteit van Tilburg) aan het woord die zegt dat ziekte een primaire angst aanwakkert. Schaafsma: 'Het stereotype: China is een eng land, er komt van alles vandaan waar we geen grip op hebben, er is wantrouwen over hoe in China het virus wordt bestreden en daar is in de media ook veel aandacht voor. Blijkbaar is er een sociale consensus ontstaan: dit mogen we zeggen tegen Aziatische Nederlanders.'
- Verschillende kranten maken zaterdag melding van het feit dat Sander Dekker een wokmaaltijd heeft gegeten te midden van vertegenwoordigers van de Chinese horeca. Dit voor de campagne #ikchinees, waarmee de Chinese gemeenschap een einde wil maken aan de vele vormen van discriminatie als gevolg van het coronavirus (Haarlems Dagblad, IJmuider Courant).
- Verder besteden de kranten en nieuwssites (RTL Nieuws, Noordhollands Dagblad, Hart van Nederland en RD) zaterdag aandacht aan de onlinepetitie die is gestart tegen racistische uitlatingen. Inmiddels is de petitie al ruim 56.000 keer getekend en is initiatienemer Vincent Yeers voornemens om de petitie aan te bieden aan Raymond Knops, aldus de kranten en nieuwssites.
- Op sociale media neemt de berichtgeving over discriminatie van Chinese Nederlanders af.

Nepnieuws

- [Nieuwsuur](#) meldt dat er veel nepnieuws over het coronavirus is te vinden op internet. In het artikel wordt ingegaan hoe je nepnieuws kunt herkennen en hoe het kan worden bestreden.

Kritiek op China

- Media, waaronder [NOS](#), berichten zondag dat de Chinese president Xi Jinping al veel eerder dan tot nu toe gedacht wist van het coronavirus. Hij gaf al op 7 januari opdracht de uitbraak van het nieuwe longvirus te beheersen, tijdens een vergadering van het Permanente Comité van het Chinese politbureau. Een en ander blijkt uit een speech van Xi die Chinese staatsmedia hebben gepubliceerd. Xi's eerste publieke uitspraken over corona waren pas op 23 januari.
- De Chinese mensenrechtenactivist Xu Zhiyong is vandaag opgepakt in Guangzhou. Dat melden medestanders van hem. Xu had president Xi Jinping opgeroepen op te stappen vanwege de aanpak van het uitbraak van het nieuwe coronavirus ([AD](#)).